

Miia Kannisto

11.9.2018

Dnro 001/81/2018

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen keskiviikkona 12.9.2018 klo 11.30

HE 97/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Pyydettyinä lausuntonaan Akava ry lausuu seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi yleisestä tietosuojasetuksesta ja henkilötietolain kumoamisesta johtuvat muutokset yksityisyyden suojasta työelämästä annettuun lakiin. Lisäksi yksityisyyden suojasta työelämästä annettuun lakiin ehdotetaan eräitä muutoksia. Esityksessä ehdotetaan myös rikoslain muutosehdotuksesta johtuvaa tarkistusta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettuun lakiin.

Akava kannattaa esitettyjä säädösmuutoksia sellaisina kuin ne ovat nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä. Akava pitää tärkeänä, että säilytämme Suomessa työelämän tietosuojaa koskevan erityissääntelyn, koska yleinen tietosuojasetus sisältää kansallista liikkumavaraa myös työsuhteessa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn osalta.

Akava kiinnittää kuitenkin valiokunnan huomiota hallituksen esityksen kohtaan ”5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen”. Kyseisessä kohdassa viitataan työryhmän mietinnön lausuntokierrokseen. Kohdassa nostetaan esiin Tietosuojavaltuutetun ja Suomen Yrittäjät ry:n lausunnot, joissa esitetään työelämän yksityisyyden suojasta annetun lain 4 §:n (Työntekijän henkilötietojen keräämisen yleiset edellytykset ja työnantajan tiedonantovelvollisuus) muuttamista.

Hallituksen esityksen mukaan tietosuojavaltuutetun toimisto on katsonut lausunnossaan, että yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 4 §:n sanamuoto tulisi muuttaa vastaamaan tosiasiallisia työelämän henkilötietojen käsittelyä koskevia tilanteita. Lausunnon mukaan yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain esitöissä (HE 75/2000 vp) on esitetty useita tilanteita ja poikkeuksia sanamuodosta, jolloin tietoja voidaan hankkia ilman työntekijän suostumusta muualta. Tietosuojavaltuutettu on usein ratkaisukäytännössään joutunut soveltamaan lain perusteluissa esitettyjä poikkeuksia.

Myös Suomen Yrittäjät ry esitti lausunnossaan, että lakiehdotuksen 4 §:ään lisättäisiin lause, jonka mukaan työnantaja voisi kerätä henkilötietoja muualta kuin työntekijältä itseltään ilman työntekijän suostumusta silloin, kun työnantajalla on erityinen syy selvittää työntekijän luotettavuutta.

Akava on huolestunut siitä, että Tietosuojavaltuutettu esittää lausunnossaan ohjauksensa perustuneen hallituksen esityksen HE 75/2000 vp perusteluihin, kun kyseinen 4 §:n 1 momentin muotoilu muuttui merkittävästi rajoittaen työnantajan tiedonkeräämistä eduskuntakäsittelyn aikana (ks. TyVM 3/2001). Tietosuojavaltuutettu toteaa nimenomaisesti lausunnossaan (1162/03/2018 4.5.2018) Työ- ja elinkeinoministeriölle että "Tietosuojavaltuutettu on usein ratkaisukäytännössään joutunut soveltamaan lain perusteluissa esitettyjä poikkeuksia."

Akava ihmettelee, onko Tietosuojavaltuutetun toimistossa jäänyt huomaamatta, että lakiesityksen 4 § muuttui eduskuntakäsittelyssä. Ottaen huomioon laintulkinnan peruseriaatteet ja sen, että 4 § muuttui nimenomaan siten, että tiedonsaantioikeuksia ilman työntekijän suostumusta rajoitettiin ehdotetusta, tulkinnan ensisijainen oikeuslähde on nähdäksemme eduskuntakäsittelyssä syntyneet asiakirjat. Näin ollen Tietosuojavaltuutetun tulkinta näyttäisi ylittävän sekä lain sanamuodon että eduskunnan mietintövaliokunnan mietinnön 4 pykälää koskevat perustelut.

Akava ry:n puolesta

Miia Kannisto
johtava asiantuntija